

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODNOGA GOSPODARSTVA

2119

Na temelju članka 11. stavka 4. Zakona o dobrobiti životinja («Narodne novine», broj 19/99.), ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva donosi

PRAVILNIK

O ZAŠTITI ŽIVOTINJA PRI KLANJU ILI USMRĆIVANJU

POGLAVLJE I.

Temeljne odredbe

Članak 1.

1) Ovim Pravilnikom propisuju se uvjeti zaštite životinja uzgojenih i držanih za proizvodnju mesa, kože, krzna ili drugih proizvoda, tijekom njihovog kretanja, smještaja, sputavanja, omamljivanja, klanja i usmrćivanja, uključujući i usmrćivanje životinja u svrhu suzbijanja ili iskorjenjivanja bolesti.

2) Odredbe ovoga Pravilnika ne odnose se na:

- pokuse na životinjama pri kojima se primjenjuju postupci iz stavka 1. ovoga članka, odobreni i provedeni pod nadzorom nadležnog tijela,
- divljač usmrćenu tijekom lova.

Članak 2.

Za potrebe ovoga Pravilnika pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

1. *Klaonica* – objekt, uključujući opremu i sredstva za kretanje i smještaj životinja, namijenjen komercijalnom klanju životinja iz članka 1. stavka 1. ovoga Pravilnika.
2. *Kretanje* – istovar životinja i/ili njihovo premještanje od istovarnih platformi, staja ili obora u klaonicama do mjesta klanja.
3. *Smještaj* – držanje životinja u stajama, oborima ili natkrivenim prostorima u svrhu osiguranja potrebne skrbi (opskrba vodom i hranom, odmor) prije klanja.
4. *Sputavanje* – postupak kojemu je svrha onemogućavanje kretanja životinje radi lakšeg omamljivanja ili usmrćivanja.
5. *Omamljivanje* – postupak koji, primijenjen na životinji, uzrokuje trenutni gubitak svijesti koji traje do smrti životinje.
6. *Usmrćivanje* – postupak koji uzrokuje smrt životinje.
7. *Klanje* – postupak kojim se izaziva smrt životinje njezinim iskrvarenjem.
8. *Nadležno tijelo* – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava za veterinarstvo.

Članak 3.

Životinje moraju tijekom kretanja, smještaja, sputavanja, omamljivanja, klanja ili usmrćivanja biti pošteđene svih nepotrebnih i dodatnih uznemiravanja, boli, patnje ili ozljeda.

POGLAVLJE II.

Uvjeti koji se odnose na klaonice

Članak 4.

Konstrukcija klaonica, prostorija i opreme mora biti izvedena te iste moraju biti korištene na način da su životinje pošteđene bilo kakvih uznemiravanja, boli, patnje ili ozljeda koje je moguće izbjeći.

Članak 5.

Kopitari, preživači, svinje, kunići i perad dopremljeni na klanje u klaonici moraju biti:

- a) premješteni i, po potrebi, smješteni u skladu s odredbama Dodatka A. ovoga Pravilnika,
- b) sputani prije klanja u skladu s odredbama Dodatka B. ovoga Pravilnika,
- c) omamljeni prije klanja ili trenutno usmrćeni u skladu s odredbama Dodatka C. ovoga Pravilnika,
- d) iskrvareni u skladu s odredbama Dodatka D. ovoga Pravilnika.

Članak 6.

- 1) Pribor i oprema koji se koriste za sputavanje, omamljivanje i usmrćivanje životinja moraju biti konstruirani, izrađeni, održavani i korišteni na način koji omogućava brzo i učinkovito omamljivanje i usmrćivanje životinja.
- 2) Korisnik objekta mora održavati i provjeravati ispravnost pribora i opreme za sputavanje, omamljivanje i usmrćivanje životinja.
- 3) Na mjestu klanja iz nužde mora biti čuvana, pravilno održavana i redovito provjeravana odgovarajuća rezervna oprema i pribor.

Članak 7.

- 1) Osobama koje ne posjeduju potrebna znanja i umijeća za humano i učinkovito klanje i usmrćivanje životinja na propisan način, zabranjeno je obavljati premještanje, smještaj, sputavanje, omamljivanje, klanje i usmrćivanje životinja.
- 2) Osobe koje obavljaju klanje životinja moraju za to posjedovati potrebno profesionalno znanje, umijeće i sposobnost, što mora osigurati korisnik objekta.

Članak 8.

- 1) Nadležni veterinarski inspektor mora pri provođenju nadzora i kontrole u klaonici u svako doba imati pristup svim njezinim dijelovima.
- 2) Nadzor i kontrola iz stavka 1. ovoga članka može se provoditi istodobno s kontrolama u druge svrhe.

POGLAVLJE III.

Klanje i usmrćivanje životinja izvan klaonica

Članak 9.

- 1) Prilikom klanja izvan klaonica životinja iz članka 5. ovoga Pravilnika, primjenjuju se odredbe točke b), c) i d) navedenog članka.
- 2) U slučaju kada vlasnik kolje za svoje vlastite potrebe izvan klaonice perad, kuniće, svinje, ovce i koze, odobrava se odstupanje od stavka 1. ovoga članka, pod uvjetima iz članka 3. ovoga Pravilnika i obveznog omamljivanja svinja, ovaca i koza prije klanja.

Članak 10.

- 1) Kada se životinje iz članka 5. ovoga Pravilnika kolju ili usmrćuju izvan klaonica radi provođenja mjera suzbijanja i iskorjenjivanja bolesti, postupak mora biti proveden u skladu s odredbama Dodatka E. ovoga Pravilnika.
- 2) Postupak usmrćivanja životinja uzgojenih radi krzna mora biti proveden u skladu s odredbama Dodatka F. ovoga Pravilnika.
- 3) Postupak usmrćivanja viška jednodnevnih pilića i pilećih zametaka kao valioničkog otpada mora biti proveden što je moguće brže, u skladu s odredbama Dodatka G. ovoga Pravilnika.

Članak 11.

Odredbe članka 9. i 10. ovoga Pravilnika ne primjenjuju se u slučaju životinja koje moraju biti trenutno usmrćene iz nužde.

Članak 12.

- 1) Ozlijeđene ili bolesne životinje moraju biti zaklane ili usmrćene na licu mjesta.
- 2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, nadležno tijelo može dopustiti prijevoz ozlijeđenih ili bolesnih životinja na klanje ili usmrćivanje, pod uvjetom da tako neće prouzročiti daljnje patnje životinja.

POGLAVLJE IV.

Završne odredbe

Članak 13.

Dodaci A., B., C., D., E., F. i G., tiskani su u prilogu ovoga Pravilnika i čine njegov sastavni dio.

Članak 14.

Postojeći objekti za klanje moraju se uskladiti s odredbama ovoga Pravilnika do 31. prosinca 2007. godine.

Članak 15.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 322-01/05-01/228

Urbroj: 525-06-05-09

Zagreb, 23. rujna 2005.

Ministar

Petar Čobanković, v. r.

DODATAK A.

UVJETI KRETANJA I SMJEŠTAJA ŽIVOTINJAU KLAONICAMA

I. Opći uvjeti

1. Životinje nakon dolaska u klaonicu moraju biti istovarene što je moguće prije. Ako životinje ne mogu biti istovarene odmah po dolasku u klaonicu, moraju biti zaštićene od nepovoljnih vremenskih uvjeta te im mora biti osigurana odgovarajuća ventilacija.
2. Životinje koje se mogu međusobno ozlijediti moraju, ovisno o vrsti, spolu, starosti ili podrijetlu, biti smještene odvojeno jedne od drugih.

3. Životinje moraju biti zaštićene od nepovoljnih vremenskih uvjeta. Ako su izložene visokim temperaturama za vlažna vremena, potrebno ih je rashladiti na odgovarajući način.

4. Kondicija i zdravstveno stanje životinja moraju biti provjeravani najmanje dva puta dnevno, ujutro i navečer.

5. Životinje koje su bile izložene boli ili patnjama tijekom prijevoza ili po dolasku u klaonicu te životinje koje još sišu, moraju odmah biti zaklane. Ukoliko to nije moguće, potrebno ih je izdvojiti i zaklati što je moguće prije, a najkasnije za dva sata.

6. Životinje koje ne mogu hodati ne smiju se vući do mjesta klanja, već ih je potrebno usmrtiti tamo gdje leže ili ih, gdje je to moguće, a da im se ne prouzroči još više patnje, odvesti na kolicima ili pokretnoj platformi do mjesta za klanje.

II. Uvjeti za životinje koje nisu dopremljene u kontejnerima

1. Oprema za istovar životinja u klaonicama mora imati:

a) bočnu zaštitu i pod koji onemogućava klizanje,

b) mostove, rampe i prolaze koji moraju imati stranice, držače ili neki drugi oblik bočne zaštite kako bi se spriječilo padanje životinja sa strane,

c) izlazne i ulazne rampe moraju imati najmanji mogući nagib.

2. Tijekom istovara:

a) životinje moraju biti istovarivane na način da budu pošteđene uznemirenosti, straha, patnji i bolova te da ne padnu,

b) životinje se ne smiju vući za glavu, rogove, uši, noge, rep ili runo niti na bilo koji drugi način koji im može prouzročiti nepotrebnu bol, patnju ili ozljedu,

c) po potrebi, životinje moraju biti vođene pojedinačno.

3. Tijekom premještanja:

a) životinje moraju biti pažljivo premještane,

b) prolazi moraju biti tako konstruirani da je mogućnost ozljeđivanja životinja svedena na najmanju moguću mjeru i raspoređeni tako da se iskoristi njihova sklonost za okupljanje u stado,

c) pribor koji se koristi za tjeranje životinja mora biti korišten kratkotrajno i samo u te svrhe,

d) primjenu pribora za elektro-šokove treba izbjegavati ako je moguće, a smije se koristiti samo za odrasla goveda i svinje koje se odbijaju pomaknuti, pod uvjetom da je životinjama omogućeno dovoljno prostora ispred njih da se same pomaknu. Elektro-šokovi ne smiju trajati dulje od jedne sekunde, trebaju biti primijenjeni u odgovarajućim razmacima i samo na mišićima stražnjih nogu. Elektro-šokovi se ne smiju ponavljati, ako životinja na njih ne reagira.

4. Zabranjeno je životinje udarati ili primjenjivati silu na bilo kojem osjetljivom dijelu tijela životinje, a posebice oštećivati, svijati ili lomiti rep životinje ili joj pritiskati oči te ih udarati rukama ili nogama.

5. Ukoliko životinje neće biti zaklane odmah po dopremi u klaonicu, ne smiju se odvoditi do mjesta za klanje i potrebno ih je odvojeno smjestiti na propisan način.

6. Klaonice moraju biti opremljene dovoljnim brojem prostora za odgovarajući smještaj životinja u kojima će one biti zaštićene od nepovoljnih vremenskih uvjeta.

7. Prostori za smještaj životinja moraju imati:

a) podove koji onemogućavaju klizanje i na kojima se životinje ne mogu ozlijediti na bilo koji način,

b) odgovarajuću ventilaciju, koja može optimalno funkcionirati i u uvjetima nepovoljnih temperaturnih vrijednosti i vlažnosti, a tamo gdje se primjenjuju mehanički uređaji za ventiliranje, moraju postojati i pomoćni uređaji koji se koriste u slučaju kvara,

c) umjetno osvjetljenje dovoljno jako da je moguće obaviti pregled životinja u svako doba, a po potrebi i dodatno osvjetljenje,

d) ako je potrebno, odgovarajuću stelju.

8. U klaonicama koje, osim prostora iz točke 7. ovoga Poglavlja, imaju i prostore za smještaj životinja na otvorenom, mora se osigurati odgovarajuća zaštita od nepovoljnih vremenskih uvjeta. Otvoreni prostori za smještaj životinja moraju biti održavani u takvom stanju da životinje ni u jednom trenutku nisu izložene fizikalnim, kemijskim ili ostalim utjecajima štetnim za njihovo zdravlje.

9. Životinjama koje neće biti zaklane odmah po dolasku u klaonicu voda mora biti stalno na raspolaganju. Ukoliko životinje neće biti zaklane unutar 12 sati od dolaska u klaonicu, moraju biti nahranjene. Hraniti ih treba i kasnije, prema potrebi i u određenim vremenskim razmacima.

10. Ako je nužno da životinje koje u klaonici borave više od 12 sati budu vezane, moraju biti vezane na takav način da mogu leći, ležati, ustati i jesti bez poteškoća. Životinje koje nisu vezane, moraju imati pristup hrani tako da u svako doba mogu nesmetano jesti.

III. Uvjeti za životinje dopremljene u kontejnerima

1. Kontejnerima za prijevoz životinja treba rukovati pažljivo i ne smije ih se bacati, ispuštati ili prevrtati. Ako je moguće, kontejnere treba vodoravno i mehanički utovarivati na vozila i istovarivati s njih.

2. Životinje dopremljene u kontejnerima s rupičastim ili fleksibilnim dnom moraju biti istovarene s posebnom pažnjom kako bi se izbjeglo njihovo ozljeđivanje. Po potrebi, životinje trebaju biti pojedinačno istovarene iz kontejnera.

3. Životinje dopremljene u kontejnerima moraju biti zaklane što je moguće prije, u protivnom ih je potrebno nahraniti i napojiti, u skladu s točkom 9. Poglavlja II. ovoga Dodatka.

DODATAK B.

SPUTAVANJE ŽIVOTINJA PRIJE OMAMLJIVANJA, KLANJA ILI USMRĆIVANJA

1. Životinje moraju biti sputane na način koji im ne izaziva bol, patnju, uznemirenost ili ozljede.

2. Prije omamljivanja ili usmrćivanja:

a) životinje ne smiju visjeti niti im smiju biti vezane noge,

b) iznimno, perad i kunići smiju biti obješeni za noge radi klanja, pod uvjetom da su provedene odgovarajuće mjere kako bi u trenutku omamljivanja životinje bile dovoljno opuštena da se ono može nesmetano obaviti,

c) vješanje životinja ne smije se ni u kojem slučaju koristiti kao način njihovog sputavanja.

3. Životinje koje se omamljuju ili usmrćuju primjenom mehaničke ili električne opreme u području glave, moraju se postaviti u takav položaj da se opremom može lako rukovati i primijeniti je jednostavno, precizno i točno određeno vrijeme. U slučaju kopitara i goveda može se dopustiti primjenu odgovarajućih pomagala za ograničenje pomicanja glave.

4. Oprema za električno omamljivanje ne smije biti korištena za sputavanje, imobilizaciju ni tjeranje životinja.

DODATAK C.

OMAMLJIVANJE I USMRĆIVANJE ŽIVOTINJA KOJE SE NE UZGAJAJU RADI KRZNA

I. DOPUŠTENI POSTUPCI ZA OMAMLJIVANJE I USMRĆIVANJE ŽIVOTINJA

A. Omamljivanje

1. Omamljivanje primjenom pištolja za omamljivanje

2. Omamljivanje primjenom mehaničkog uređaja koji izaziva gubitak svijesti životinje

3. Omamljivanje električnom strujom
4. Omamljivanje izlaganjem ugljičnom dioksidu

B. Usmrćivanje

1. Usmrćivanje primjenom pištolja sa slobodnim projektilom ili puške
2. Usmrćivanje električnom strujom
3. Usmrćivanje izlaganjem ugljičnom dioksidu

C. Iznimno, nadležno tijelo može odobriti postupak dekapitacije, distorzije vrata i upotrebu prostorije s vakuumom kao postupke usmrćivanja za pojedine vrste životinja, pod uvjetom da se provode u skladu s člankom 3. ovoga Pravilnika i Poglavljem III. ovoga Dodatka.

II. POSEBNI UVJETI ZA OMAMLJIVANJE ŽIVOTINJA

Životinje se smiju omamljivati samo ako se odmah nakon toga iskrvaruju i to primjenom sljedećih postupaka:

1. Primjena pištolja za omamljivanje

- a) Pištolj za omamljivanje mora biti namješten i korišten tako da klin proдре izravno u koru velikog mozga. Izričito je zabranjeno pucati u tjeme životinje.
- b) Iznimno od točke 1. podtočke a) ovoga Poglavlja, ovce i koze mogu biti omamljene primjenom pištolja na tjemenu, ukoliko rogovi onemogućuju njegovu izravnu primjenu. U tom je slučaju potrebno odrediti točku neposredno iza donjeg dijela rogova i usmjeriti pištolj prema ustima. Krvarenje životinje mora započeti unutar 15 sekundi nakon pucnja.
- c) Prilikom upotrebe pištolja za omamljivanje, nakon svakog pucnja treba provjeriti vraća li se klin do kraja na početni položaj. Ako se klin ne vraća do kraja, pištolj ne smije biti ponovno korišten sve dok ne bude popravljen.
- d) Životinje ne smiju biti smještene u prostore za omamljivanje, ako omamljivanje neće biti obavljeno odmah. Životinjama ne smije biti sputana glava, ako ih se neće odmah zaklati.

2. Primjena mehaničkog uređaja koji izaziva gubitak svijesti životinja

- a) Ovaj postupak dopušten je isključivo uz upotrebu mehaničkog uređaja koji djeluje udarcem izravno na kosti glave. Osoba koja obavlja navedeni postupak mora postaviti uređaj na točno određeno mjesto i koristiti dovoljno jako punjenje, u skladu s uputama proizvođača, kako bi se postiglo učinkovito omamljivanje bez frakture lubanje.
- b) Postupak omamljivanja kunića mora biti proveden u skladu s člankom 3. ovoga Pravilnika i na takav način da životinja odmah izgubi svijest i ostane u besvjesnom stanju do trenutka smrti.

3. Omamljivanje električnom strujom

A. Elektrode

1. Elektrode moraju biti postavljene tako da obuhvate glavu životinje kako bi struja mogla proći kroz mozak. Prije postupka treba provjeriti ispravnost kontakata, ukloniti višak vune i kontrolirati vlažnost kože.
2. Kod pojedinačnog omamljivanja životinja, aparat za omamljivanje električnom strujom mora:
 - a) imati uređaj za mjerenje otpora opterećenja i onemogućavanje rada aparata ako njime nije moguće postići najmanju potrebnu jakost struje,
 - b) imati ugrađen vizualni ili audio uređaj koji pokazuje duljinu trajanja primjene struje na životinju,
 - c) biti spojen na uređaj koji pokazuje napon i otpor struje, postavljen tako da ga osoba koja obavlja omamljivanje jasno vidi.

B. Kupke za omamljivanje

1. Kod upotrebe kupki za omamljivanje peradi, razina vode mora biti tolika da osigurava potpuni kontakt tekućine i glave peradi. Jačinu i trajanje omamljivanja električnom strujom u ovom slučaju kontrolira nadležno tijelo.
2. Kod skupnog omamljivanja peradi kupkama, mora se održavati napon koji je potreban za stvaranje dovoljno jakog strujnog udara kako bi se omamila svaka životinja.
3. Mora se kontrolirati ispravnost protoka struje, strujne kontakte i ovlaživanje životinja radi postizanja učinkovitog omamljivanja.
4. Kupke za omamljivanje peradi moraju volumenom i dubinom odgovarati vrsti peradi koja će biti omamljena, i ne smiju se prelijevati. Elektroda uronjena u vodu mora nadvisiti njezinu razinu.
5. Po potrebi, mora biti osiguran priručni pomoćni uređaj.

4. Omamljivanje izlaganjem ugljičnom dioksidu

1. Koncentracija ugljičnog dioksida za omamljivanje svinja mora iznositi 70% ukupnog volumena komore.
2. Komora u kojoj se svinje izlažu plinu i oprema za prevoz svinja kroz nju mora biti tako izvedena i održavana da je u potpunosti onemogućeno ozljeđivanje svinja i pritisak na grudni koš te da svinje mogu stajati uspravno sve dok ne izgube svijest. Provozni mehanizam i komora moraju biti odgovarajuće osvijetljeni tako da svinje mogu vidjeti jedna drugu ili okruženje oko njih.
3. Komora mora biti opremljena uređajima za mjerenje koncentracije plina u trenutku djelovanja na životinje te svjetlosnim i zvučnim znakom upozorenja ukoliko koncentracija ugljičnog dioksida padne ispod zahtijevane razine.
4. Svinje moraju biti smještene u prostore ili kontejnere u kojima mogu vidjeti jedna drugu, dopremljene u komoru za omamljivanje unutar 30 sekundi od početka postupka, prevezene što je moguće brže od ulaza do mjesta najviše koncentracije plina i izložene plinu sve do usmrćenja.

III. POSEBNI UVJETI USMRĆIVANJA ŽIVOTINJA

1. Primjena pištolja sa slobodnim projektilom ili puške

Postupak usmrćivanja životinja pištoljem ili puškom, koji se koristi za usmrćivanje različitih vrsta životinja, a osobito velike divljači i jelena, mora biti proveden u skladu s člankom 3. ovoga Pravilnika.

2. Dekapitacija i distorzija vrata

Postupak dekapitacije i distorzije vrata smije se koristiti samo za usmrćivanje peradi i u skladu s člankom 3. ovoga Pravilnika.

3. Usmrćivanje električnom strujom i izlaganjem ugljičnom dioksidu

Usmrćivanje različitih vrsta životinja primjenom električne struje i ugljičnog dioksida mora biti u skladu s člankom 3. Pravilnika i točkama 3. i 4. Poglavlja II. ovoga Dodatka. Jakost i trajanje protoka struje koja se koristi za usmrćivanje životinja te koncentraciju i trajanje izlaganja ugljičnom dioksidu mora se redovito provjeravati.

4. Primjena komore s vakuumom

Za usmrćivanje životinja iz skupine divljači (prepelica, jarebica, fazan) primjenjuje se komora s vakuumom u kojoj se životinje usmrćuju bez iskrvarenja. Navedeni postupak mora se provoditi u skladu s člankom 3. ovoga Pravilnika i udovoljiti sljedećim uvjetima:

- a) da se u zrakopraznoj komori u kojoj se nalaze životinje može brzo postići vakuum primjenom snažne električne pumpe,
- b) da se vakuum održava sve dok životinje ne uginu,
- c) da se životinje skupno prevoze u kontejnerima koji su smješteni u vakuumskoj komori posebno izrađenoj u tu svrhu.

DODATAK D.

ISKRVARENJE ŽIVOTINJA

1. Kod već omamljenih životinja iskrvarenje treba započeti što je moguće brže nakon omamljivanja i mora biti brzo i potpuno. U svakom slučaju, životinja mora iskrvariti prije nego postoji mogućnost ponovnog dolaska k svijesti.
2. Kod svih omamljenih životinja, iskrvarenje mora biti izazvano prerezivanjem barem jedne vratne arterije ili pripadajućih krvnih žila koje opskrbljuju krvlju glavne vratne arterije. Nakon prerezivanja krvnih žila ne smiju se obavljati nikakvi dodatni postupci ili električni podražaji na životinjama prije nego krvarenje prestane.
3. Ako jedna osoba obavlja omamljivanje, pripremu za iskrvarenje i iskrvarenje životinja, svi postupci moraju prethodno biti dovršeni na jednoj životinji prije nego se započnu na drugoj.
4. Priručni pomoćni uređaji trebaju biti na raspolaganju tamo gdje se perad iskrvaruje primjenom mehaničkog uređaja koji izaziva trenutnu smrt, tako da se u slučaju njegova kvara perad može odmah zaklati.

DODATAK E.

POSTUPCI USMRĆIVANJA ŽIVOTINJA U SVRHU SUZBIJANJA I ISKORJENJIVANJA BOLESTI

Dopušteni postupci

1. Usmrćivanje životinja u svrhu suzbijanja i iskorjenjivanja bolesti treba biti obavljeno na jedan od načina određenih u Dodatku C. ovoga Pravilnika.
2. Nadležno tijelo može, u skladu s člankom 3. ovoga Pravilnika, odobriti primjenu drugih postupaka usmrćivanja životinja pri svijesti, pri čemu mora biti osigurano:
 - a) da se u slučaju primjene postupka koji ne izaziva trenutnu smrt životinje (npr. pucanj iz pištolja za omamljivanje) provedu sve potrebne mjere da se životinja što prije usmrti, a u svakom slučaju prije nego se ponovno osvijesti,
 - b) da se na životinji ne provode daljnji postupci prije utvrđivanja njezine smrti.

DODATAK F.

POSTUPCI USMRĆIVANJA ŽIVOTINJA UZGOJENIH RADI KRZNA

I. DOPUŠTENI POSTUPCI

Korisnik objekta donosi odluku o najprimjerenijem postupku usmrćivanja različitih vrsta životinja, u skladu s člankom 3. ovoga Pravilnika, a dopušteni su sljedeći postupci:

1. Usmrćivanje primjenom mehaničkog uređaja koji prodire u mozak
2. Usmrćivanje ubrizgavanjem prekomjerne doze anestetika
3. Usmrćivanje električnom strujom
4. Usmrćivanje izlaganjem ugljičnom monoksidu
5. Usmrćivanje izlaganjem kloroformu
6. Usmrćivanje izlaganjem ugljičnom dioksidu.

II. POSEBNI UVJETI

1. Primjena mehaničkog uređaja koji prodire u mozak

- a) Uređaj mora biti postavljen tako da klin prodre u koru velikoga mozga.
- b) Ovaj postupak dopušten je samo ako odmah nakon njega slijedi iskrvarenje životinje.

2. Usmrćivanje ubrizgavanjem prekomjerno doze anestetika

Dopušteno je koristiti samo one anestetike, doze i načine primjene koji izazivaju trenutni gubitak svijesti nakon čega nastupi smrt životinje.

3. Usmrćivanje električnom strujom

- a) Elektrode moraju biti postavljene tako da električna struja prolazi kroz mozak i srce. Upotrebljava se najmanja moguća jakost strujnog udara koja dovodi do gubitka svijesti i srčanog zastoja.
- b) Kod lisica, kojima se elektrode postavljaju u usta i rektum, strujni tok mora biti jačine 0,3 ampera i primjenjivati se najmanje 3 sekunde.

4. Usmrćivanje izlaganjem ugljičnom monoksidu

- a) Komora u kojoj se životinje izlažu plinu mora biti konstruirana, izrađena i održavana tako da se izbjegne ozljeđivanje životinja i da je moguće nadzirati životinje tijekom postupka.
- b) Životinje se uvode u komoru tek nakon što se postigne 1%-tna koncentracija 100%-tnog ugljičnog monoksida.
- c) Plin kojeg stvara uređaj (motor s unutrašnjim sagorijevanjem) posebno prilagođen za tu svrhu može se koristiti za usmrćivanje krznaša i činčila pod uvjetom da:
 - je ohlađen na odgovarajuću temperaturu,
 - je filtriran u dovoljnoj mjeri,
 - je očišćen od iritirajućih tvari ili plinova,
 - se životinje ne smiju smjestiti u komoru sve dok se ne postigne koncentracija ugljičnog monoksida od 1% volumena komore.
- d) Nakon udisanja, plin mora najprije izazvati duboku opću anesteziju, a zatim smrt.
- e) Životinje moraju ostati u komori do nastupa smrti.

5. Usmrćivanje izlaganjem kloroformu

Izlaganje kloroformu može se koristiti za usmrćivanja činčila, pod uvjetom da:

- je komora u kojoj se životinje izlažu plinu konstruirana, izrađena i održavana tako da se izbjegne ozljeđivanje životinja i da je moguće nadzirati životinje tijekom postupka,
- se životinje uvode u komoru samo kad je zrak zasićen kloroformom,
- nakon udaha, plin najprije izaziva duboku opću anesteziju, a zatim smrt,
- životinje ostaju u komori do nastupa smrti.

6. Usmrćivanje izlaganjem ugljičnom dioksidu

Ugljični dioksid može se koristiti za usmrćivanje krznaša i činčila pod uvjetom da:

- je komora u kojoj se životinje izlažu plinu konstruirana, izrađena i održavana tako da se izbjegne ozljeđivanje životinja i da je moguće nadzirati životinje tijekom postupka,
- se životinje uvode u komoru tek kad zrak sadrži najveću moguću koncentraciju 100%-tnog ugljičnog dioksida,
- nakon udaha, plin najprije izaziva duboku opću anesteziju, a zatim smrt,
- životinje ostaju u komori do nastupa smrti.

DODATAK G.

POSTUPCI USMRĆIVANJA VIŠKA PILIĆA I PILEĆIH ZAMETAKA KAO VALIONIČKOG OTPADA

I. DOPUŠTENI POSTUPCI USMRĆIVANJA PILIĆAKAO VALIONIČKOG OTPADA

1. Dopusćeni su sljedeći postupci usmrćivanja pilića kao valioničkog otpada:

a) upotreba mehaničkog uređaja koji izaziva trenutnu smrt

b) usmrćivanje izlaganjem ugljičnom dioksidu.

2. Nadležno tijelo može dopustiti upotrebu drugih znanstveno priznatih postupaka usmrćivanja pilića kao valioničkog otpada, pod uvjetom da su u skladu s člankom 3. ovoga Pravilnika.

II. POSEBNI UVJETI USMRĆIVANJA PILIĆA

1. Upotreba mehaničkog uređaja koji izaziva trenutnu smrt

Životinje moraju biti usmrćene uređajem koji ima brzorotirajući mehanički nož ili drugi odgovarajući nastavak te dovoljnog kapaciteta da je osigurano trenutno usmrćivanje životinja u slučaju velikog broja životinja.

2. Usmrćivanje izlaganjem ugljičnom dioksidu

Životinje moraju biti stavljene u prostor s najvećom mogućom koncentracijom 100%-tnog ugljičnog dioksida u kojem moraju ostati do nastupa smrti.

III. DOPUŠTENI POSTUPCI USMRĆIVANJA PILEĆIH ZAMETAKA KAO VALIONIČKOG OTPADA

1. Sav višak pilećih zametaka za valenje kao valioničkog otpada mora biti trenutno usmrćen upotrebom mehaničkog uređaja kako je opisano u Poglavlju II. točki 1. ovoga Dodatka.

2. Nadležno tijelo može dopustiti upotrebu drugih znanstveno priznatih postupaka usmrćivanja pilećih zametaka kao valioničkog otpada, pod uvjetom da su u skladu s člankom 3. ovoga Pravilnika.